

SILVERTÄRNAN

HÖST 2018

Tema: Återfynd

Söderhamns Fågelklubb (SFK)

Syfte

SFKs syfte är att främja utforskandet och skyddet av fågelfaunan och dess miljö, att verka för att hos allmänheten väcka och underhålla intresset för fåglar och fågelmiljöer, samt att skapa förutsättningar för medlemmarna att aktivt utöva sitt fågelintresse.

Bli medlem

Medlemskap i SFK erhålls genom att sätta in 150 kr på vårt pg 879140-2. För varje ytterligare familjemedlem betalas 10 kr. Glöm inte att ange Ditt namn och Din adress, samt namn på eventuella familjemedlemmar.

Styrelse

Ordförande:	Magnus Ahlgren	073-020 99 31
Vice ordf.	Bengt Göthe	070-533 70 98
Sekreterare:	Angus Thomson	070-296 80 37
Kassör:	Stefan Persson	070-342 64 63
Ledamot:	Lilian Sörberg	076-786 02 52
Ledamot	Christer Lindberg	070-554 05 13
Ledamot:	Gunnar Andersson	070-651 40 17
Suppleant:	Eva Lundh	070-256 35 81
Suppleant:	Gunnel Edenström	070-298 67 73
Suppleant:	Robert Lindberg	070-566 34 77

Hemsida

www.silvertarna.se

Webmaster: Lena Radler

Programansvarig

Bengt Göthe

Redaktion för Silvertärnan

Magnus Ahlgren, Stefan Persson, Bengt Göthe, Robert Lindberg

Klubblokal

Godtemplaregården, IOGT-NTO, Åsgatan 9, Söderhamn

Foto framsida: Blåhake., Angus Thomson

Foto baksida: Aftonfalk, Tord Svailes

Ordförande har ordet

Text: Magnus Ahlgren

Från fågelvärlden kommer både goda och mindre goda nyheter. Till de mindre goda hör den fortsatta minskningen av sydoststräckare som videsparv och nattskär. Båda arterna drabbas hårt av jakt i Kina respektive Mellanöstern. Här krävs omfattande internationella åtgärder. På den positiva sidan kan noteras att den hotade rödspoven haft ett framgångsrikt häckningsår med 90 par på Öland. Bakom ökningen ligger ett långsiktigt arbete med att återställa lämpliga häckningsbiotoper i form av blötängar. Liknande satsningar görs nu i samverkan mellan lantbrukare och Birdlife Sverige för att rädda andra kraftigt minskande arter som ortolansparv och sånglärka. Du kan själv vara med och bidra exempelvis genom att betala en "lärkruta" för 200 kronor: <http://birdlife.se/sveriges-ornitologiska-forening/kop-en-larkruta/>

Från vårens fågeltornskamp kan noteras att vi för andra året i rad observerade brandkronad kungsfågel. Den här gången rörde det sig om två sjungande hanar. Arten är helt klart på expansion norrut i Europa. Dessutom verkar det som att Gammelskogen vid Ålsjön är en lämplig biotop för just den arten.

En annan god nyhet är att den varma sommaren förefaller ha varit gynnsamt för insekter. Förutsättningarna för våra insektsätande fåglar ser alltså ut att ha varit goda. Flockarna av ungstarar har varit större den här sommaren än på många år. Förhoppningsvis har det gått lika bra för många andra arter, i så fall får vi se många och starka ungfåglar i de fångstnät vi använder i klubbens ringmärkning. Kom själv och upplev ringmärkning på nära håll på vår exkursion vid Granskärs våtmark lördagen den 1 september.

Fågelmässigt känns sommaren annars som att man går och väntar på sydsträcket. Det började ju i och för sig redan vid midsommar med storspovshonorna och på Stenö är det nu full fart med rastande vadare. Vi ser fram emot en trevlig fågelhöst. Vi ses på exkursioner och bildvisningar!

Väl mött i markerna!

Magnus Ahlgren, ordförande

Tema – Återfynd

Text: Robert Lindberg

Inledning

Det här numret av Silvertärnan ägnar vi åt temat återfynd av de fåglar som förses med ring vid Granskärs våtmark och Prästgrundeterfynd.

Ringmärkning har bedrivits i mer än hundra år och sedan 1911 har närmare 15 miljoner fåglar märkts i Sverige. Av dessa har ca 1,2 % renderat i någon form av återfynd. Generellt så är antalet återfynd relaterat till artens storlek. Stora fåglar hittas oftare när de dör och dessutom så kan man många gånger läsa av ringar på avstånd på tex trutar och tranor. Hos de mindre arterna som lövsångare ligger andelen återfynd på ca 0,5 % medan den hos trana ligger på närmare 8 % och 12,5 % hos gråtrut.

När den första fågeln förseddes med ring i Söderhamns kommun är jag inte säker på men ett av de första återfynden av en i kommunen märkt fågel hittade jag i Fauna och flora från 1936. Så här skriver Einar Lönnberg i sin artikel "Återfunna ringmärkta fåglar".

Ringduva, Columba palumbus, återfunnen i Frankrike.

En ringduva, som av hr N.H.Höglund märkts den 11 juli 1935 vid Ellervik, Bergvik i södra Hälsingland med ring U. 1702, har enligt benäget meddelande från redaktionen av Chasseur Français återfunnits den 4 okt. 1936 vid Landerouat i dep. Gironde i sydvästra Frankrike av M. Pailard. Den hade flyttat alldeles i överensstämmelse med föregående fåglar av denna art mot sydväst.

Av en händelse bor jag just i Ellervik, Bergvik, där Nils Höglund för snart 100 år sedan lade grunden för ringmärkning i Söderhamns kommun.

I Söderhamn med omnejd bedrivs i dag ringmärkning av några olika ringmärkare. Bosse Forsling i Stråtjärna är en av de flitigaste ringmärkarna genom åren. Han riktar in sig mot hackspettar och ugglor. Längs kusten märker Mats Axbrink sedan många år främst mäsar, trutar och tärnor. På Granskärs våtmark och på Prästgrundet märker Stefan Persson och undertecknad tättingar under hösten. Denna artikel riktar in sig på återfynd av fåglar som märkts under klubbens flagg av mig och Stefan Persson mellan åren 2001 och 2017.

Inledningsvis bedrevs ringmärkningen framförallt på Maden och buskmärkarna utanför Älsjöstugan. Runt millennieskiftet flyttades verksamheten till Granskär där märkning pågår främst augusti och början av september. I september och oktober sker märkning ute på Prästgrundet. Totalt har 13 448 fåglar försetts med ring mellan 2001 och 2017. Av dessa har 42 stycken på ett eller annat sätt renderat i ett återfynd. Omräknar i procent motsvarar det blott 0,3 % av de märkta fåglarna.

forts.

Målarter har sedan starten varit blåhake samt videsparv. Blåhake fångars fortfarande i relativt goda antal vid Granskär medans videsparven numer endast sporadiskt fångas i näten. För båda dessa arter har flyttningssvågar och övervintringsområden varit mer eller mindre okända. Återfynd av dessa arter saknas dock undantaget en blåhake som återfångades i Hudiksvall samma vecka.

Här nedan följer en sammanställning och kort analys av de arter som vi under perioden fått veta lite mer om genom återfynd av ringmärkta fåglar.

Järnsparv

Järnsparven hör till en av de vanligare arterna som fastnar i näten vid Granskär. Med 884 märkta individer och fyra återfynd hamnar arten på riksgenomsnittet 0,4 % i återfyndsfrekvens. Järnsparven är en kortflyttare och den svenska populationen flyttar främst till västra och sydvästra Europa. Detta återspeglas i återfynd från Frankrike och Belgien.

Art	Fynddatum	Plats	Omständ	Märkdatum	Plats
järnsparv	2003-04-23	Skåne	död	2002-09-01	Granskär
järnsparv	2005-02-08	Frankrike	död	2003-09-16	Granskär
järnsparv	2007-10-08	Belgien	kontroll	2007-09-01	Granskär
järnsparv	2016-09-25	Gävle	kontroll	2016-09-04	Granskär

Järnsparv Foto: Stefan Persson

forts.

Sävsparv

Sävsparven är även den en av de vanligare fångstarterna på Granskär och totalt har 1224 sävsångare märkts under perioden 2001-2017. Sju återfynd föreligger vilket ger en återfångstfrekvens på ca 0,6 %. Detta är i linje med riksgenomsnittet för arten.

Sävsparven är en kortflyttare som övervintrar i huvudsak från Belgien ner mot Iberiska halvön. Övervintring förekommer i varierande omfattning även i södra Sverige och mer sporadiskt i mellersta Sverige. De återfynd vi fått passar väl in i denna bild med flera fynd från Frankrike och Spanien.

Art	Fynddatum	Plats	Omständ	Märkdatum	Plats
sävsparv	2003-10-26	Italien		2003-09-12	Granskär
sävsparv	2006-11-11	Spanien	kontroll	2006-09-13	Granskär
sävsparv	2009-09-12	Gävle	kontroll	2009-08-28	Granskär
sävsparv	2009-10-06	Gävle	kontroll	2009-08-12	Granskär
sävsparv	2012-02-23	Frankrike	död	2011-09-15	Granskär
sävsparv	2012-04-23	Frankrike	död	2011-09-15	Granskär
sävsparv t	2002-08-02	Hudiksvall	kontroll	2004-09-12	Granskär

Sävsparv Foto: Stefan Persson

forts.

Sävsångare

Sävsångaren är även den en av de vanligaste märkarterna vid Granskär med totalt 1202 märkta fåglar under perioden. Av dessa har 9 renderat i återfynd. Detta ger en återfynds frekvens på 0,7 % vilket är något högre än riksgenomsnittet.

Sävsångaren övervintrar i Västafrika och flyttar rakt söderut genom Italien och ut över Medelhavet. De återfynd som gjorts stämmer väl överens med denna flyttningsstrategi. Fynden är gjorda i ett stråk genom Europa. Återfynden är gjorda från Polen ner genom Tjeckien och vidare ner mot Medelhavet i Slovenien och Kroatien.

Ett av fynden sticker ut och ger en hint om varifrån de fåglar som passerar våra trakter kommer från. Det är fyndet från Troms i nordligaste delen av Norge. Det rör sig om en sävsångare som lyckats med den strapatsrika färden över Sahara och Medelhavet två gånger för att sluta sina dagar i klorna på en norsk katt.

sävsångare	2001-08-30	Tyskland	kontroll	2001-08-05	Granskär
sävsångare	2002-08-28	Polen	kontroll	2002-08-11	Granskär
sävsångare	2004-08-04	Hudiksvall	kontroll	2004-08-09	Granskär
sävsångare	2004-08-18	Flaket	kontroll	2004-08-14	Njurunda
sävsångare	2004-08-29	Slovenien	kontroll	2003-08-07	Granskär
sävsångare	2005-06-23	Norge	katt	2004-09-04	Granskär
sävsångare	2007-08-24	Kroatien	kontroll	2006-08-02	Granskär
sävsångare	2009-09-16	Småland	kontroll	2009-08-30	Granskär
sävsångare	2009-09-22	Kroatien	kontroll	2009-08-28	Granskär
sävsångare	2016-09-10	Tjeckien	kontroll	2016-08-30	Granskär

Sävsångare Foto: Stefan Persson

forts.

Rörsångare

Även rörsångaren hör till en av de vanligaste märkarterna vid Granskär under höststräcket. Av de 1155 som försetts med ring under perioden har 9 stycken återfunnits. Detta ger en återfyndsfrekvens på 0,8 % vilket är den samma som riksgenomsnittet.

Rörsångaren övervintrar likt sin släkting sävsångaren i tropiska Afrika. Arten uppvisar en annan flyttstrategi än sävsångarens rakt sydliga flytt. Rörsångaren riktar in flytten mot sydväst ner över Iberiska halvön och den kortare passagen över Gibraltarsund för att sedan korsa Sahara. Detta speglas i återfynden som visar artens flyttväg genom Sverige och ut över Falsterbo för att sedan gå ner genom Belgien och vidare ner mot Spanien.

Art	Fynddatum	Plats	Omständ	Märkdatum	Plats
rörsångare	2004-08-11	Belgien	kontroll	2002-08-08	Granskär
rörsångare	2004-09-06	Belgien	kontroll	2004-08-05	Granskär
rörsångare	2007-09-21	Norge	kontroll	2007-09-01	Granskär
rörsångare	2008-09-02	Frankrike	kontroll	2007-07-26	Granskär
rörsångare	2009-09-01	Falsterbo	kontroll	2009-08-02	Granskär
rörsångare	2009-09-29	Närke	kontroll	2009-09-12	Granskär
rörsångare	2009-10-05	Belgien	kontroll	2009-09-05	Granskär
rörsångare	2011-08-26	Värmland	kontroll	2011-08-05	Granskär
rörsångare	2016-09-04	Spanien	kontroll	2016-09-04	Granskär

Rörsångare Foto: Angus Thomson

forts.

Övriga arter

Den vanligaste märkarten i statistiken är inte helt oväntat en av Sveriges vanligaste fåglar lövsångaren. Märkligt nog så har endast en av de 1913 lövsångare som märks hittats, vilket är långt under det normala. Fågeln återfångades av ringmärkare på Menorka, Spanien, i maj året efter den märktes. Arten övervintrar söder om Sahara och fågeln hade således klarat passagen över Medelhavet och Sahara två gånger när den på nytt fastnade i ett nät.

Bofinken är i kamp med lövsångaren kanske Sveriges vanligaste fågel. Detta märks dock inte när man tar en titt på hur många som förses med ring. Endast 134 bofinkar har märkts genom åren. Märkligt nog så har två av dessa hittas döda. En i Tyskland och en i Wales.

Av övriga arter som gett återfynd kan en taltrast som mötte sitt öde i form av en kula i Spanien 77 dagar efter att den märks vid Granskär nämnas.

blåhake	2001-08-30 Hudiksvall	kontroll	2001-08-26 Granskär
bofink	2010-01-13 yskland	död	2009-09-11 Tärnsharet
bofink	2013-03-13 Wales	död	2011-09-02 Granskär
gråsiska	2001-09-25 Åland	kontroll	2001-09-22 Tärnsharet
grönfink	2006-08-20 Timrå	kontroll	2006-11-25 Granskär
kufåg	2018-04-07 Landskrona	död	2017-09-30 Prästgrundet
lövsångare	2007-05-04 Spanien	kontroll	2006-07-28 Granskär
pilfink	2005-07-07 Söderhamn	skadad	2004-07-27 Granskär
rödhake	2001-09-10 Forsbacka	död	2001-08-19 Granskär
st hackspett	2004-04-17 Hudiksvall	död	2003-09-10 Granskär
taltrast	2017-12-17 Spanien	skjuten	2017-10-01 Prästgrundet

Blåhake Foto: Stefan Persson

Anslagstavlan

Fågelmatning!

Från mitten av oktober matar vi fåglar vid klubbens utfodringsautomater vid Granskår.

Ser du något spännande vid någon fågelmatning som du inte riktigt vad det är så tveka inte att höra av dig. Ta gärna ett foto om du har möjlighet så brukar det bli enklare att rada ut vad du sett.

Missa inte julsmörgås och bildvisning söndag andra advent

Är du en berättare?

Vi vill gärna publicera reportage eller berättelser här i tidningen och vi tar tacksamt emot Ditt bidrag, stort som smått! Det hela får gärna kompletteras med någon tillhörande bild. Redaktionen svarar för korrekturläsningen. Skicka ditt bidrag till: redaktion.silvertarna@silvertarna.se

När kommer vårfåglarna?

På hemsidan finns en blankett att hämta där du kan kryssa i när du ser dina första vårfåglar. Du kan även se när fåglarna kommit tidigare år. Materialet hittar du under menyvalet "Om fåglar". Du kan även rapportera dina arter på artportalen. www.artportalen.se

SFK Birdrace 2019

Anmäl ett lag och gör en rivstart på fågelåret!

Anmälan till Stefan Persson

Korsordet

				FÄGELFAMILJ MED LÅNGA HÅLSAR	EN KRÄK- FÄGEL	Ⓜ	Ö I BOHUS LÄN
				TYP AV EKA			
				SPELSTAD USA		ORT I SKED- ÖPPEÅ	
				TRIVS I ÖSTER- SÖN	PARTI O		MELLAN NAV O FÄLG
				SÄNDER I BERGEN			STADS- DEL I OSLO
KRÄKFÄGEL	DOJA	HÄDEL		TESLA			
	FISK			PASSERIDAE	OPTA I FIS- SKÅPET		
SLÖ			FUTSER OPTA I FLOCK				
FINSK STAD	MC SLANG		HÄBELLJUS SÄLUNGE	APPÄR		FORNELL I BIL	LEKER I SKOGEN
HÄST- KRAFT		TORKAD TORSE					SÖDER- HAMNS BY
TÄLHÖN FRA ORIGIER		TISSOT IKKARTIP		ETT BRÄD- SPEL		KAN HON HETA	
RYSKA NÄTTILUS TÄNDET				BRUKAV ZELT			
TYCKA SYND OM			FINSK SÄNGER- SKA			BRUKAR HA MÖTEN	
					FINSK I VÄSTER- BOTTEN		L.E.

Bokstäverna i de grå rutorna bildar ett fågelnamn.

Korsordskonstruktör: Leif Engkvist

Skicka in fågelnamnet som du får fram i de grå rutorna till: Bengt Göte, Kaptensgatan 11A, 826 37 Söderhamn. Alt. Med epost till: bengt.gote@telia.com se. Svar senast den 28/11. Glöm inte att skriva namn, adress och telefonnummer. Dragning och prisutdelning sker söndagen 9/12 i samband med avslutning och julsmörgås. Vinnarna publiceras i nästa nummer.

Höstprogram 2018

Bästa medlem!

Här följer som vanligt ett fullspäckt höstprogram med aktiviteter av olika slag! Hösten är i och för sig en mycket spännande tid för fågelskådning men den är ofta kall och ruggig. Därför har vi inte fullt lika många exkursioner under denna årstid utan väjer att ha lite fler träffar inomhus istället. Hoppas att Du finner höstprogrammet intressant!

Notera också att vi som vanligt "förlänger" säsongen något och plockar med några våraaktiviteter i detta program. Det gör vi eftersom Silvertärnan inte kommer förrän en bit in i på det nya året.

Alla är välkomna på våra exkursioner och andra aktiviteter.

Ta gärna med vänner och bekanta.

OBS!
Ev. ändringar och tillägg i programmet
uppdateras via vår hemsida
www.silvertarna.se

Bra att veta:

Vid alla exkursioner anger vi en samlingsplats. Där samlas vi för samäkning om vi ska till någon annan plats.

Varma kläder och fika är alltid bra att ha med. Vi står ofta stilla och det kan vissa årstider bli ganska kallt. Då är det skönt att värma sig med lite fika och en varm tröja. Fågelbok och kikare är bra att ha med sig. Oftast har någon i gruppen med sig tubkikare så det går att artbestämma fåglar på längre avstånd. Man behöver inte vara expert för att följa med. Vi hjälps åt att besvara frågor, och kom ihåg - det finns inga dumma frågor. Vissa exkursioner är lite mer ansträngande med t.ex. en längre promenad, och då har vi försökt ange det i programmet. Har du frågor inför en exkursion går det alltid bra att kontakta exkursionsledaren.

När vi är inomhus träffas vi på vår klubblokal Godtemplargården IOGT-NTO om inte annat anges. Godtemplargården ligger på Åsgatan 9, Söderhamn vid Staffangymnasiet.

Exkursionerna sker i samarbete med Studieförbundet i Söderhamn.

19/9 onsdag

RINGMÄRKNING Ugglor vid Bocksjön

Följ med till Bocksjön och se om någon av våra mindre uggelarter fastnar i näten. Klubben bjuder på korv medan vi väntar ut ugglorna. Vi samlas vid Resecentrum kl 19:00 för samäkning. För er som åker direkt håller vi till vid Bocksjöns badplats.

För info ring Lars Henningsson 070-699 89 31

6/10 lördag

EURO BIRDWATCH DAY Rovfågel vid Ålsjön

Den 6-7 oktober skådar hela världen fåglar för att visa på fåglarnas mångfald och behov av skydd över gränserna. För vår del satsar vi på att se vad Ålsöområdet har att erbjuda. Vid denna tid passerar tättingar och rovfåglar på väg söderut. Samling vid Ålsjöparkeringen kl. 09:00.

För info ring Magnus Ahlgren 073-020 99 31

6/11 tisdag

BILDVISNING Medlemmarnas bilder

Ta gärna med egna bilder på USB-minne. Vi bjuder på fika under kvällen. Vi träffas på Godtemplargården/IOGT-NTO, Åsgatan 9, Söderhamn kl. 19:00.

För info ring Stefan Persson 070-342 64 63

27/11 tisdag

BILDVISNING Medlemmarnas bilder

Ta gärna med egna bilder på USB-minne. Vi bjuder på fika under kvällen. Vi träffas på Godtemplargården/IOGT-NTO, Åsgatan 9, Söderhamn kl. 19:00.

För info ring Gunnar Andersson 070651 40 17

forts.

9/12 söndag

JULSMÖRGÅS

Vi avslutar året med vår traditionsenliga julsmörgås. Förutom förtäring blir det lotteri och bildvisning. Vi träffas på Godtemplargården/TOGT-NTO, Åsgatan 9, Söderhamn kl. 17:00.

För info ring Gunnel Edenström 070-298 67 73

26/1 lördag

SFK BIRDACE

Passa på att värma upp året med att delta i denna inte fullt så prestigefyllda tävling. Lag om 2-4 personer tävlar om att se så många arter som möjligt under dagen. Vi avslutar med en gemensam artgenomgång och förtäring efter en lång dag. Mer information finns att läsa på hemsidan.

Anmälan av lag till Stefan Persson 070-342 64 63

5/2 tisdag

BILDVISNING Medlemmarnas bilder

Ta gärna med egna bilder på USB-minne. Vi bjuder på fika under kvällen. Vi träffas på Godtemplargården/TOGT-NTO, Åsgatan 9, Söderhamn kl. 19:00.

För info ring Magnus Ahlgren 073-020 99 31

Ovanliga obsar våren sommaren 2018

Vintern var ovanligt kall och snörik och vårvärmen dröjde till maj. Vårvärme! snarare blev det högsommar på en gång som höll i sig långt in på hösten. Med undantag för midsommarhelgen var vädret riktigt tørt och varmt under hela perioden.

Trots den bistra vintern klarade en vattenrall att överleva i de öppna diken i Granskärs våtmark.

Vårfåglarnas ankomstdatum för de tidigaste vårfåglarna var nästan en månad senare än de senaste åren. Under maj kom våren ikapp så tropikflyttarna anlände i stort sett på normala ankomstdatum. På hemsidan under om fåglar, och när kommer vårfåglarna ser du ankomstdatum för de senaste 18 åren.

Vid rovfågelspaning på Flygstaden den 21 april kom en hel del sträckande fåglar, bl.a. kom en stäpphök hona och en blå kärrhök hona tillsammans varvid deras artkaraktärer kunde studeras noga. Inte nog med det utan en örn med hängande vingar kom allt närmre men behagade att vika av innan den kom på fotoavstånd. Alla var övertygad att det rörde sig om en stäppörn som drog mot norr. Örnen larmades ut och hittades i Enånger och kunde då fotograferas. Bilderna visade att det i stället kunde röra sig om en större skrikörn av färgvarianten fulvescens. Vi får avvakta på den slutliga artbestämningen.

I avsaknad av bild på fågeln får ni nöja er med en bild på fotograferna...

Foto: Leif Larsson

Under fågeltornskampen den 6 maj då vi stod vid Ålsjötornet hördes Hälsinglands andra brandkronade kungsfågel och inte nog med det utan en honfärgad stäpphök kom förbiflygande till deltagarnas stora glädje. Allt om fågeltornskampen kan du läsa på hemsidan under om fåglar, och fågeltornskampen.

En gammal hane aftonfalk födosökte ett tag vid Alirs öga den 13 maj. Fågeln gav fina uppvisningar och en av bilderna pryder baksidan på tidningen. och en dryg vecka senare, den 22 maj, jagade en hona sländor vid Ålsjöspången.

Aftonfalk Foto: Robert Mellberg

Ägretthäger dyker numer upp varje år, så även i år då en rastade Ålsjön den 30 maj. Arten har på senare år utvidgats sitt häckningsområde och häckar numer på Gotland och på flera lokaler i Småland.

Ägretthäger Foto: Stefan Persson

Nämnas ska givetvis den lundsångare som höll revir på Enskär från den 1 juni till in i augusti.

Höststäcket inleddes med en stäpphökshanne som passerade fint över Alirs öga den 1 september.

För många arter blev sommaren riktigt bra med lyckad unproduktion vilket visade sig med riktigt många flygga ungfåglar. Hösten blir då spännande med förhoppningsvis en hel del udda arter.

Väl mött i markerna // Stefan Persson

Ringmärkning i svunna tider

Följande artiklar återfinns i Fauna Och Flora årgång 26 från 1931. De ger en historisk tillbakablick på hur ringmärkning och fågelforskningen bedrevs för snart hundra år sedan.

Återfunna ringmärkta fåglar. Av Einar Lönnberg. LVI

En vråk, *Buteo buteo*, fångad i Polen.

Professor E. D. Niezabitowski meddelar i brev daterat den 2 dec. 1930, att en vråk fångats i närheten av staden Posen (Poznan) i västra Polen i mitten av november, och denna fågel har Riksmuseets ring B 2605. Med denna ring hade skogspraktikanten Hans Lidman ringmärkt en vråkunge den 22 juli 1930 vid Ellervik, Marmaverken i södra Hälsingland.

Det var med kännedom om våra vråkars vanliga flyttningsriktning mot sydväst ganska oväntat att erhålla en rapport om en återfunnen vråk från en så pass östlig lokal, ehuru visserligen flyttningsriktningen för ifrågavarande fågel är praktiskt taget rent sydlig utan dragning åt öster. Emellertid yppar sig också på ett annat sätt en ovisshet, emedan i samma trakt, där denna vråk märkts, den ryska vråken plågar häcka, varpå erhållits bevis genom en till Riksmuseet därifrån inköpt fågel och genom en annan, som blivit granskad och till arten bestämd. Det skulle då kunna synas sannolikt, att fågeln med ring B. 2605 vore en rysk vråk, *Buteo intermedius*. Vi veta ej så särdeles mycket om denna arts flyttning från Sverige, men den kunskap vi fått därom tyder på, att den flyttar mycket hastigt. En dylik hade t. ex redan den 7 okt. hunnit ned till Frankrikes Medelhavskust. Det skulle dock kunna vara möjligt, att fågeln från södra Hälsingland av riklig tillgång på näring och på grund av den blida vintern lockats att stanna längre än vanligt på en nordligare breddgrad. Emellertid har Professor Niezabitowski i ett nytt brev meddelat, att enligt hans mening det är fråga om en vanlig vråk, ty den hade inga rödaktiga fjäderkanter och intet rött i stjärten, vars tvärband voro som hos vanlig vråk. Han tillägger, att, sedan vråken hållits över vintern, den åter skall bli frisläppt, så att man kanske kan få höra av den än en gång.

Närmare upplysningar om vråken, *Buteo*, med ring B. 2605.

Sedan skogspraktikanten Hans Lidman, som ringmärkt denna vråk (se ovan sid. 37), erfarit, att den visat oregelbundenheter i sin flyttning, har han benäget lämnat följande närmare meddelande, som möjligen i viss mån kan förklara den avvikande flyttningsriktningen, som fört den så långt mot öster som till Posen.

»Vråkungarne togos av allmogeskyttar på Hammäsberget, 6 km. söder om Bergviks station och vid västra delen av sjön Bergviken på Kilafors' aktiebolags skog. Jag lyckades förvärva såväl ungarne som den skjutna modern redan samma dag och lät uppstoppa modern samt födde upp ungarne i full frihet. Dessa voro för årstiden anmärkningsvärt små, nästan utan dun den 26 juli, men de växte fort och blevo ganska tama. När de blivit flygfärdiga, kommo de genast på tillrop, även om de voro långt borta.

Jag flyttade emellertid från orten den 1 sept., men ännu i början av okt. funnos de kvar. De slogo sig sannolikt tillsammans med en hel flock vråkar, som visade sig i dessa trakter vid nämnda tid. Troligen voro de på flyttning söderut.

Modern till de ifrågavarande ungarne var säkerligen en vanlig vråk av ordinär storlek, vinglängd 39 cm. Ungarne voro ganska mörka utan någon markerad rödbrun färg. Den återfunna var större och kraftigare, den andra var liten och späd samt led tydligen av någon magsjukdom, så att jag tror knappst, att den skulle stått ut med en så lång flyttning som till Polen. Båda ungarna voro vana att taga mot föda av befolkningen, varför de troligen haft svårt att klara sig på egen hand, åtminstone till en början. De försvunno ett par dagar i mitten av sept., men kommo tillbaka igen, alldeles förbi av hunger.»

Dessa meddelanden förklara vissa förhållanden förbundna med vråken med ring B. 2605. För det första omtalades från Posen, att den »fångats» och hölls i bur, ej skjutits. Att den låtit sig fångas, står naturligtvis i samband med, att den upp-fötts av människohand och var van vid folk. Skulle den »flock av vråkar», med vilken de båda vid Marmaverken uppfödda vråkarna i okt. gjorde sällskap, möjligen ha varit fjällvråkar, då blir också flyttningsriktningen till Polen lätt förklarad, alldenstund, såsom genom flera i denna tidskrift omnämnda ringfynd ådagalagts, svenska fjällvråkar ofta styra kosan just till Polen och angränsande länder.

Varför skriker du för?

Vinnande bild i höstens Muntergökstävling

Lavskrika Foto: Angus Thomson

En uppföljning från tidigare nummer och ett upprop att hitta en muntergök...

En inofficiell fototävling! Foto på årets muntergök efterfrågas till vårnumret.

/Red.

